

13. Forhør.

[Se den originale transskription.](#)

Forhøret afholdt: 14. september 1831.

Sted: Ekstraret nedsat på Nørre Herreds tingsted, Grenaa.

Anledning: Det i Veggerslev hos enken Gjertrud Sørensdatter den 25. juli begåede barnemord.

Forhørsleder og skriver: Herredsfoged justitsråd Aagaard, Grenaa.

Vidner: Andersen og Juul af Grenaa.

Fælles for alle afhørte i retten: De blev formanet til at sige sandheden, og deres forklaringer blev afgivet under ed.

Dommeren bemærkede: At beskrivelsen af det forhør, der begyndte den 26. juli og sluttede den 26. august, blev indsendt til amtet med posten den 1. september, og at amtet, ved skrivelse til dommeren den 6. september, har underrettet denne om, at procurator Olsen som actor var befaleet at tiltale arrestantinderne, Gjertrud, Mette og Ane Dorthea Sørensdatter.

Dommeren fremlagde en skrivelse fra ham af 2. september til stiftsfysicus, justitsraad dr. med. Willemoes med dennes påtegnede erklæring. Nævnte skrivelse og erklæring er sålydende:

”Den 25. juli 1831 fødte en tjenestepige i min jurisdiktion, Mette Sørensdatter af Veggerslev, i dølgsmål et fuldbårent og levende pigebarn, som straks efter fødslen blev bragt af dage. Ligesom hun, inden sit svangerskab, stedse havde nægtet at være frugtsommelig, således har hun også under de optagne forhør hele tiden nægtet at vide eller at have bemærket, at hun var frugtsommelig, førend hun så barnet komme frem. Hun har til stadighed påstået, at hun hele tiden har antaget, at hendes tiltagende førlighed var en følge af hendes menstruationers standsning. I anledning heraf tillader jeg mig, til hjælp under sagen mod hende, ærbødigst at udbede mig Deres Velbårenheds behagelige erklæring om, hvorvidt et fruentimmer, som ikke førhen har født, kan være frugtsommelig uden at tro eller vide det, forinden hun føder, uagtet hun føder et fuldbårent og levende barn”.

Grenaa, den 2den Sept. 1831.

Aagaard.

Velbaarne

Hr justitsraad, stiftsfysicus dr.med. Willemoes i Aarhus. -

I anledning af vedføjede sag har jeg, efter Deres Velbårenheds forlangende, den ære at afgive følgende erklæring:

Skønt det undertiden hænder, at svangre førstegangsfødende kan være uvidende om deres tilstand, som den tilkaldte læge eller jordemoder, i det mindste i en lang tid af svangerskabet, ikke har kunnet overbevise dem om, så kan jeg dog ikke antage in casu, at delinkventinden hele tiden af sit svangerskab virkelig har været af den formening, at hendes førlighed blot skulle være forårsaget af manglende menstruation. Thi dels vidste hun med sig selv, at hun havde gjort sig skyldig, og dels var hendes førlighed ikke ledsaget af de sygelige tilstande, som ytrer sig ved vattersot o.s.v., og som kunne have fået hende til at tro, at hun ikke var

frugtsommelig. Jeg formener derfor, at hendes udsagn blot er en udflugt, i håb om at hun derved kan besmykke sin udåd.

Aarhus, 4de sept. 1831.

Willemoes

Velbaarne

Hr. justitsraad, bye- og herredsfoged Aagaard

i Grenaa.

Fremlagt ved Ekstrarettens på Nørre Herreds tingsted, den 14de sept. 1831.

Aagaard.

Indkaldt til forhør: Arrestantinden Gjertrud Sørensdatter blev uden bånd og tvang fremstillet for retten.

Forklaring: Hun kunne ikke have foretaget sig videre til barnets frelse, end hun har gjort; thi hun anvendte al sin kraft for at komme ind i stuen med barnet for der at have behandlet det med den omhu, som nyfødte børn behandles med. Årsagen til, at hun ikke gik ud af bryggerset, efter at barnet med magt var taget fra hende, og råbte om hjælp eller gav anskrig, da hun så, at barnet var i fare, var, at hun anså dette for nyttesløst. I hendes gård var på den tid ingen andre hjemme end hun og hendes døtre Mette og Ane Dorthea, og inden hun kunne være nået ud af gården, ville barnet have været ombragt, og det ville da have været tungt for hende at have hidkaldt vidner til hendes døtres udåd, uden at barnet derved kunne være blevet frelst.

At det var Mettes bestemte forsæt at kvæle barnet ved at omspænde dets mund og hals med sine fingre, ved hun, fordi Mette selv sagde, at hun ville kvæle det. Retten opfordrede hende til at fortælle, hvilke omstændigheder hun lagde til grund for sin forklaring om, at begge hendes døtre, Mette og Ane Dorthea, var lige enige om barnets mishandling og ombringelse, og hvormed hun kunne godtgøre, at det var Mettes og Ane Dortheas faste forsæt, at barnet skulde aflives. Hun forklarede da: Efter at Mette havde taget barnet fra hende, og Ane Dorthea var kommet ud i bryggerset, sagde Mette, at nu var hun ulykkelig; men barnet måtte aflives. Det var døtrene enige om og sagde til hinanden, at barnefødslen dermed godt kunne skjules, da ingen vidste, at Mette var frugtsommelig.

Hvad Mette og Ane Dorthea talte om under barnets mishandling, eller før eller efter dets drab, forsikrer hun imidlertid ikke at kunne erindre, og forhørsretten kunne således ikke få nærmere oplysning om den grad af medvirken, som de hver især har ydet under udførelsen af misgerningen, end den, som forhen er givet. Hun kan således ikke forklare, hvem af døtrene som gav anledning til, at Ane Dorthea tog barnet fra Mette og kom det i gruekedlen og masktønden, eller hvem som opfordrede dertil. Kun dette ved hun, at det var tydeligt nok, at de var enige om barnets mishandling og drab. Hun ved med vished, at barnet var levende, da det kom i gruekedlen eller over i Ane Dortheas hænder, for det gav et lydeligt skrig, da det skete. Hun bemærkede ikke, at barnet tabte noget af sin livskraft ved Mettes forsøg på at kvæle det.

Hendes datter Mette, der aldrig har været gift, har ikke haft anden kæreste eller haft godhed for andet mandfolk end Jens Jensen Bids i Veggørslev, som hun har været kæreste med i 7- 8 år. Den samme dag, som Mettes barnefødsel fandt sted, lod hun henimod aften Jens Jensen Bids kalde. Mette spurgte ham da, om han vedgik at være fader til det barn, som hun havde født om morgenen; men han benægtede det. Hun ved med vished, at forlovelsen mellem Jens Jensen Bids og Mette ikke var ophævet på den tid, fødslen skete. Hun vedbliver stadig at nægte at have vidst, at Mette var frugtsommelig, førend hun fødte, og om barnets drab var foregået uden overlæg, eller om det var sket efter aftale. Såvel hun som Ane Dorthea har

flere gange spurgt Mette, om hun ikke var frugtsommelig, men denne har stedse nægtet det. Af den grund antog hun ikke Mettes upasselighed som en følge af frugtsommelighed, da hun om morgenen tidligt den 25. juli gik ud i bryggerset,

Indkaldt til forhør: Arrestantinden Mette Sørensdatter blev fremstillet for retten uden bånd og tvang.

Forklaring: Hun, som altid har levet i ugift stand, har ikke haft anden kæreste end Jens Jensen Bids i Veggerslev; hun har heller ikke nogensinde stået i et lignende forhold til andet mandfolk. Hun og Jens Jensen Bids har været hemmeligt forlovet i omtrent syv år og har i den tid flere gange haft samleje med hinanden, men ikke i indeværende års sommer. Nærmere kunne hun ikke erindre tidspunktet for, hvornår samlejerne ophørte. Årsagen til dette ophør kan hun ikke forklare, men alligevel blev de dog ved at være kærester, indtil misgerningen mod hendes barn var sket, uden at Jens Jensen Bids havde nævnt over for hende, at deres forbindelse skulle være forbi.

Årsagen til, at hun ikke mente at være frugtsommelig ved Jens Jensen Bids, uagtet hun havde haft samleje med ham på et sådant tidspunkt, at hendes tiltagne førlighed kunde være en følge af dette samleje var, at hun ikke troede, at hun havde været ham så nær ved den legemlige omgang, at hun kunne være blevet frugtsommelig. På dommerens opfordring til hende om at forklare, hvad hun mente med det udtryk "ikke at have været Jens Jensen Bids så nær ved den legemlige omgang med ham", var der ingen anden forklaring at få ud af hende end den, at hun ikke havde ventet, at deres samleje eller legemlige omgang med hinanden kunne havde før til frugtsommelighed. Hun vedbliver sin forklaring, at hun kun een gang over for Jens Jensen Bids har ytret frygt for at være frugtsommelig. Hun blev nu foreholdt den forklaring, som Jens Jensen Bids har afgivet for forhøret den 8. august, og hun vedgik forklaringens rigtighed og sagde, at når de ellers tidligere har talt med hinanden om hendes tiltagne førlighed, har hun sagt, at den nok skulle blive overstået. Hermed mente hun, at hendes månedlige renselse vel ville komme.

Det var hendes bestemte beslutning og ønske, at hendes barn skulle aflives, for at hun ikke skulle blive ulykkelig i fremtiden, når hendes barnefødsel blev kendt. Som førhen forklaret, tog hun barnet fra Gjertrud, og det var en forsættelig handling, som gik ud på at skille barnet ved livet. Men da hendes forsøg på at aflive det ved kvælning ikke lykkedes, bad hun sin søster Ane Dorthea, som havde været hende behjælpelig med at tage barnet fra Gjertrud, om også at være hende behjælpelig med at skille barnet ved livet. Hun afleverede det til Ane Dorthea, som straks kastede det i gruekedlen, og da der ikke var vand nok i kedlen, til at barnet kunne drukne, var det, at Ane Dorthea kastede barnet i masktønden. Hun var enig med Ane Dorthea i, hvad denne foretog sig; thi det var som sagt hendes vilje, at barnet skulde ombringes, på hvad måde det end skete, men der var dog ingen, der foreslog Ane Dorthea døds måden, eller at barnet skulle kastes i gruekedlen eller nedsænkes i masktønden. Hun kunne ikke nærmere forklare, på hvilken måde hun tilkendegav Ane Dorthea sin vilje om, at denne kom barnet i kedlen og tønden; men hun viste tydeligt nok for Ane Dorthea, at denne gerning var ganske efter hendes vilje, og andre omstændigheder kunne hun ikke angive som grund til sin tidligere forklaring om, at hun og Ane Dorthea var enige om og hinanden behjælpelige med at aflive barnet, og at det var deres bestemte forsæt, at barnet skulde ombringes. Dette forsæt vågnede, som forhen sagt, dog ikke hos nogen af dem, før barnet var født og taget fra Gjertrud. At forsættet ikke blev fattet af Ane Dorthea førend i det nævnte øjeblik og efter, at hun havde anmodet Ane Dorthea om hjælp til barnets drab, ved hun af den grund, at hverken Ane Dorthea eller hendes moder Gjertrud var vidende om, at hun havde været frugtsommelig.

Barnet tilkendegav ved et lydeligt skrig, at det var i live, da Ane Dorthea kom det i gruekedlen, men for øvrigt erfarede hun ikke, om det bevægede sig, da det kom op af gruekedlen eller ej. Hun mente ikke, at barnet tabte nogen livskraft ved hendes forsøg på at kvæle det. Årsagen til, at det ikke lykkedes hende at

kvæle barnet, var, at det faldt hende så tungt. Derfor anmodede hun sin søster Ane Dorthea om at være hende behjælpelig med at fuldende drabet. Hun kunne ikke erindre, hvad hun og hendes søster og deres mor talte om under opholdet i bryggerset fra den tid, barnet blev født, og indtil det blev taget op af masktønden, heller ikke siden, ud over hvad forhen er forklaret under forhørene. Det var således ikke muligt at komme nærmere til klarhed over i hvilken grad, i ord eller gerning, hver især har medvirket i misgerningen. Hendes moder tog barnet op fra gulvet, da det blev født, fordi hun ville bringe det ind i stuen for der at drage behørig omsorg for det. Dette slutter hun deraf, at det kun var fordi, at arrestantinden Ane Dorthea holdt hende tilbage, at Gjertrud blev hindret i at gøre, hvad der havde været hendes hensigt. Gjertrud stod hele tiden fra den tid, barnet blev taget fra hende, og indtil mishandlingen af barnet var endt, på et og samme sted uden at foretage sig andet end at advare dem om ikke at handle således mod barnet, som sket er. Hun erindrer ikke, hvilke ord der i den anledning faldt.

Ingen hindrede Gjertrud i at komme ud af bryggerset, efter at barnet var taget fra hende, men hun gjorde heller ikke noget forsøg på det. Hun vedbliver stadig at benægte, at hendes moder enten ved handling, råd eller tilskyndelse har været delagtig i barnets mishandling og drab, og fastholder, at misgerningen ikke er sket efter forudgået aftale eller med overlæg, og at hun ikke over for andre end Jens Jensen Bids har ytret frygt for at være frugtsommelig. Hendes moder og søster har flere gange spurgt hende, om hendes tiltagende førlighed ikke var frugtsommelighed, men hun har hele tiden nægtet det og derimod sagt, hvad hun også selv troede, at årsagen til hendes førlighed var standsning af hendes menstruationer. Hun vidste, at standsning af den månedlige renselse også var tegn på svangerskab, og hun vidste også, hvor længe frugtsommelighedstiden i almindelighed varer, men hun har ikke foretaget nogen beregning derom. Hun følte, i særdeleshed i den sidste tid, bevægelse i underlivet, men i hvor lang tid hun følte denne bevægelse, erindrer hun ikke. På dommerens spørgsmål, hvad hun antog denne bevægelse for at være, var det ikke til at få andet svar af hende, end at hun ikke kunne give nogen forklaring på det. Hun blev ved med at forsikre, at ingen har rådet eller tilskyndet hende til at skjule sit svangerskab, og at det, der er foregået med hendes barnefødsel og barn, var sket uden overlæg.

Indkaldt til forhør: Tjenestekarl Jens Jensen Bids fra Veggerslev.

Forklaring: Hans forlovelse med arrestantinden Mette Sørensdatter, der altid har levet i ugift stand, var hemmelig; og den var ikke hævet, da hun barslede den 25. juli. De har ikke talt om, at deres forbindelse med hinanden skulle være forbi. Dommeren opfordrede ham til at forklare, hvad han forstår ved de ord, at han ikke mente at have været hende så nær, at hun ved ham kunde være frugtsommelig. Han svarede, at han med disse ord forstod, at han ikke troede, at deres samleje kunne have ført til frugtsommelighed, og dette var årsagen til, at han den 25. juli havde nægtet at være fader til hendes fødte barn, uagtet han havde haft legemlig omgang med hende på et sådant tidspunkt, at han kunne antages at være fader til barnet. Han kan ikke forklare årsagen til, at deres samlejer ophørte i indeværende sommer. Gjertrud og Ane Dorthea har aldrig over for ham ytret nogen frygt for, eller tanke om, at Mette var frugtsommelig. Han gentager sin forsikring om, at Mette kun den ene gang har nævnt sin frygt for, at hun var frugtsommelig, og hverken før eller siden har han talt med hende om det, uagtet han i indeværende sommer kom i Gjertruds hus ligesom hidtil. Han erklærede, at det var hans ønske at ægte Mette Sørensdatter, når det var muligt, og at han har samme godhed for hende som forhen.

Indkaldt til forhør: Arrestantinden Ane Dorthea Sørensdatter blev fremstillet for retten uden bånd og tvang.

Forklaring: Da hun, som førhen forklaret, havde taget Mettes barn fra Gjertrud, sagde Mette, at nu var hun ulykkelig, og hun sagde udtrykkeligt, at barnet skulle aflives, for at hun derved kunne skjule sin barnefødsel. Og fordi Mette stadig havde nægtet at være frugtsommelig, var det, at hun forsøgte at kvæle barnet. Da dette ikke lykkedes, afleverede hun det til hende med ønsket om, at hun ville hjælpe hende med at tage barnet af dage. Hun tog da straks barnet fra Mette og kom det i gruekedlen i samme øjeblik, og derefter i masktønden. Barnet tilkendegav tydeligt ved et skrig, at det havde liv, da det kom i gruekedlen, men hun vedblev at forsikre, at hun ikke vidste, om det levede, da det kom op af gruekedlen, eller da det blev nedsænket i masktønden. Fra den tid af, da hun tog barnet af Mettes hænder, efter at denne forgæves havde forsøgt at kvæle det, havde ingen anden barnet i hænderne, før det blev taget op af masktønden og død lagt på baljen. Hun erfarede ikke, om barnet havde tabt nogen livskraft ved Mettes forsøg på at kvæle det. Hun vedblev at forsikre, at hun ikke kan huske, hvilken samtale der fandt sted imellem hende og Mette eller imellem dem og deres moder, fra den tid barnet blev født, og indtil de forlod bryggerset. Det var således heller ikke under forhøret af hende muligt at komme nærmere ind på, i hvilken grad, i ord eller gerning, hver af dem har medvirket under udførelsen af misgerningen, end hvad der allerede er oplyst.

Det var hendes eget indfald, at hun kom barnet i gruekedlen og masktønden; thi der blev ikke talt om måden, hvorpå barnet skulde aflives. Men Mette tilkendegav tilstrækkeligt ved sit væsen eller sin adfærd sin tilfredshed med, at barnet på denne måde blev bragt af dage. Det stod ikke i hendes magt nærmere at udtale sig om Mettes vilje eller virksomhed i forbindelse med barnets drab, end hvad allerede er forklaret. Såvidt hun ved, har Mette aldrig haft anden kæreste end Jens Jensen Bids, og hun ved heller ikke, at Mette nogensinde har stået i fortroligt forhold til eller haft utilladelig forbindelse med andet mandfolk end Jens Jensen Bids. Deres forlovelse, som ikke var offentlig, var ikke hævet, da barnefødslen skete, og han kom i den senere tid hos Mette som sædvanlig. Barnets drab var vel forsætligt, såvel fra hendes som fra Mettes side, men var ikke foregået med overlæg. Hun blev stadig ved med at nægte, at hendes moder Gjertrud, ved handling, råd eller tilskyndelse, har deltaget i misgerningen, samt at hverken hun eller Gjertrud vidste, at Mette var frugtsommelig, inden barnefødslen skete.

Arrestantinderne blev, efter de var afhørt, indsat i deres arrester.

Dommeren, i hvis jurisdiktion arrestantinderne har haft stadigt ophold siden deres fødsel, attesterer, at ingen af dem tidligere har været tiltalt for offentlig forbrydelse. Dette kontinuationsforhør blev derpå sluttet for i nedskrevet form at overleveres til sagens anklager.

Aagaard.